

La didàctica de l'arquitectura, analitzada

06/2013 - Pedagogia. Una tesi doctoral llegida a la UAB ha tingut com a objectiu principal analitzar els problemes que es presenten en el procés d'ensenyament i aprenentatge del Projecte Arquitectònic, en la carrera d'Arquitectura, una qüestió que gairebé no ha estat tractada fins al moment. La conclusió d'aquest treball és que la preparació de l'estudiant d'arquitectura no s'assembla a la d'una formació professional eficaç, el que posa al descobert la necessitat de millorar la didàctica d'aquesta carrera.

Aquesta investigació sorgeix amb el propòsit exprés de contribuir a la millora de la formació professional dels arquitectes. Amb tal fi el procés investigador es dirigeix primer a analitzar les concepcions actuals sobre la teoria de projecte, en tant és base i fonament de l'actuació professional dels arquitectes, per a després fer un seguiment didàctic, que permeti respondre a com contribueixen les accions que es realitzen a l'aula, al domini de les habilitats i competències del procés projectual per part dels estudiants.

Per tant, l'objectiu principal de la investigació es dirigeix a establir, a la llum de la Didàctica, els problemes que es presenten en el procés d'ensenyament aprenentatge de la Disciplina Projecte Arquitectònic en el context de l'aula. El fet de no haver trobat treballs d'investigació precedents en aquesta direcció, revela la importància d'aquesta tesi.

Els resultats de l'anàlisi sobre les concepcions projectuals llancen una inconsistència teòrica que va determinar la urgència d'elaborar una proposta conceptual anomenada "model dodecaèdric" que reflecteix l'estructura del procés projectual, el que esdevé aportació d'aquesta tesi i que va servir de base per a la comprensió que les característiques immanents d'aquest procés han de constituir l'essència de la formació del futur arquitecte.

Posteriorment, a la feina es va desplaçar l'atenció cap a la acadèmia revelant que no existeix, en un ampli nombre de plans d'estudis analitzats, concepció pedagògica alguna que sustenti la preparació d'aquest professional. Donada les insuficiències d'elements científics en el terreny curricular, la investigació aporta un sistema de competències i habilitats professionals a manera de contribució a la conformació del perfil professional.

La trajectòria de la tesi arriba al seu punt central quan s'analitza el pensament col·lectiu dels professors d'arquitectura sobre Projecte Arquitectònic. Partint de l'instrumental científic de la Didàctica General es valora si els docents ensenyen a projectar, si aprenen els estudiants aquestes competències professionals i, sobretot, en què radiquen els problemes d'aquest ensenyament. La metodologia aplicada en l'estudi de cas, constitueix una contribució a la investigació de l'ensenyament de l'arquitectura, ja que no es va poder disposar d'un antecedent d'aquest tipus. Per dur a terme aquest diagnòstic, es va concebre un sistema de fonts de dades i instruments, com ara: textos, articles, entrevistes a docents, anàlisi de plans d'estudis i programes d'assignatures de projecte, diaris d'estudiants i observacions de classes de la carrera d'arquitectura.

La implementació d'aquests instruments va permetre, mitjançant un procés de triangulació, obtenir uns resultats dels quals es pot concloure que: no existeix actualment un enfocament didàctic científic del procés d'ensenyament aprenentatge del projecte arquitectònic.

L'anàlisi i valoració efectuats permeten afirmar que la preparació de l'estudiant d'arquitectura s'allunya sensiblement de les aspiracions genuïnes d'una formació professional eficaç i integral, el que posa al descobert la necessitat, cada vegada més urgent, de la capacitació didàctica dels professionals de la docència universitària d'aquesta carrera.

La fonamentació dels problemes detectats ha contribuït a elaborar el basament teòric, des del qual es pot conformar la Didàctica específica de la disciplina Projecte Arquitectònic.

Óscar Guevara Álvarez

Departament de Pedagogia Aplicada

"Análisis del proceso de enseñanza aprendizaje de la Disciplina Proyecto Arquitectónico, en la carrera de Arquitectura, en el contexto del aula", tesi doctoral de Óscar Guevara, llegida al Departament de Pedagogia Aplicada de la UAB.